

ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСІВ ІНТЕРНЕТУ В САМОСТІЙНІЙ РОБОТІ СТУДЕНТІВ

Постановка проблеми. Нині в суспільстві й освіті України відбувається інтенсивне впровадження інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). Перебудова освіти України відповідно до вимог Болонського процесу активізувала питання здійснення та забезпечення самостійної роботи студентів у ВНЗ, яке набуває нині пріоритетного значення.

Формування компетентного педагога, який володіє ІКТ, комунікативними вміннями, навичками роботи в команді, здатного до самостійного одержання знань та знаходження шляхів розв'язання поставленої проблеми є актуальною проблемою сьогодення. Яким саме чином розв'язуються висунуті проблеми, яким чином забезпечується навчання студентів із використанням ресурсів Інтернет, єдиного інформаційного освітнього середовища?

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що організація самостійної роботи студентів ВНЗ нині привертає увагу вчених С. Архангельського, В. Безпалька, В. Буряка, Б. Єсіпова, М. Єрецького, В. Козакова, П. Підкасистого та ін.

Проблемам розроблення, вивчення структури та використання інформаційного освітнього середовища (ІОС) та ресурсів Інтернет присвячені дослідження А. Абросімова, М. Башмакова, В. Бикова, І. Богданової, І. Захарової, Ю. Жука, М. Козяра, А. Кузнецова, Є. Полат, І. Роберт, В. Солдаткіна та ін.

Як свідчать дослідження вчених і практиків, мають місце певні труднощі в здійсненні ефективної самостійної роботи студентів ВНЗ, що викликано консерватизмом свідомості, низьким рівнем навчально-методичного забезпечення, а також відсутністю необхідної літератури та ін.

Розв'язання цих проблем учені вбачають у широкому використанні ІКТ та ресурсів Інтернет.

Постановка завдання. Мета нашої статті полягає в розгляді організації та здійсненні самостійної роботи студентів ВНЗ із використанням ресурсів Інтернет.

Виклад основного матеріалу. Нині перед вищими навчальними закладами (ВНЗ) висувається завдання – підготувати фахівця, здатного до саморозвитку, самоосвіти та інноваційної діяльності, що відповідає вимогам сучасного ринку праці. Такий фахівець повинен уміти самостійно висувати та знаходити шляхи розв'язання проблем, знаходити оптимальний результат і доводити його правильність. Побудова освіти України відповідно до вимог Болонської декларації загострює й актуалізує питання здійснення самостійної освіти у ВНЗ, навчання впродовж усього життя.

Одним із пріоритетних завдань є організація ефективної та результативної самостійної роботи, що стимулює професійний інтерес студентів, забезпечуючи їх необхідною професійно орієнтованою інформацією.

Для цього дуже важливим є створення інформаційно-освітнього середовища навчання та використання ресурсів Інтернет, що відкриває можливість інформаційно-методичного забезпечення самостійної роботи студентів.

Виділимо функції, що виконує самостійне навчання студентів ВНЗ:

- розвиваюча;
- дослідницька;
- інформаційно-навчальна;
- педагогічно-коригуюча;
- виховна;
- орієнтуюча і стимулююча.

Ураховуючи інтенсивний розвиток ІКТ, їх використання в навчальному процесі сприяло розвитку електронного навчання, відкритого навчання.

Електронне навчання (E-learning) – це навчальний процес, в якому використовуються інтерактивні електронні засоби доставки інформації, компакт-диски, корпоративні мережі Інтернет [2, с. 200].

Відкрите навчання – спосіб організації навчальної роботи в школах, який передбачає відмову від класно-урочної системи й оцінювання успішності на основі заданих норм, а натомість гнучку, відкриту організацію навчального матеріалу, змінний склад навчальних груп, вільний вибір учнем видів і способів навчальної роботи [3, с. 23].

Як свідчить досвід, використання електронного навчання та відкритого навчання, їх ефективність і перспективність полягають у розвитку навичок, здійснення самостійного навчання, пошуку шляхів розв'язання проблеми, вміння проводити власні дослідження, вдосконалювати знання, уміння і навички в галузі майбутньої професійної діяльності.

Розвиток ресурсів Інтернет, впровадження та використання їх у навчальному процесі сприяли розвитку проектної технології навчання, яка інтегрується з ІКТ та вдало вписується в традиційну систему навчання, що одержала назву Веб-квест.

Веб-квест у педагогіці – проблемне завдання з елементами рольової гри, для виконання якого використовуються інформаційні ресурси Інтернет [3, с. 18].

Технологія Веб-квест надає можливість організації й реалізації самостійної роботи студентів ВНЗ із використанням E-learning.

Самостійна навчальна робота – різноманітні види індивідуальної та колективної навчальної діяльності студентів, яка здійснюється ними на навчальних заняттях або вдома за завданнями викладача, під його керівництвом, однак без його безпосередньої участі [1, с. 297].

Самостійну роботу студентів можна класифікувати таким чином:

– самостійна робота студентів, що виконується поза аудиторією, це творча робота з обов'язковим відгуком «викладач-студент»;

– самостійна робота, що виконується в аудиторних умовах як форма індивідуальних і групових завдань.

Зауважимо деякі особливості використання Веб-квестів у навчальному процесі:

– цілеспрямований пошук інформації за електронними адресами ресурсів Інтернет;

– структурування інформації відповідно до висунутої проблеми.

Веб-квести формуються за такою структурою:

1. Вступ, де чітко описані головні ролі учасників або сценарій квесту, попередній план роботи, огляд усього квесту.

2. Центральне завдання, яке зрозуміле, цікаве і добре виконується. Чітко визначено підсумковий результат самостійної роботи (наприклад, задана низка запитань, на які потрібно знайти відповіді; прописана проблема, яку потрібно вирішити; визначена позиція, яка має бути захищеною, і зазначена інша діяльність, що спрямована на переробку і представлення результатів, виходячи із зібраної інформації).

3. Список інформаційних ресурсів (в електронному вигляді - на компакт-дисках, відео- та аудіоносіях, у паперовому вигляді, посилання на ресурси в Інтернет, адреси веб-сайтів із теми), необхідних для виконання завдання. Цей список має бути анований.

4. Опис процедури роботи, яку необхідно виконати кожному учаснику квесту в процесі самостійного виконання завдання (етапи).

5. Опис критеріїв та параметрів оцінки веб-квесту. Критерії оцінки залежать від типу навчальних завдань, які вирішуються у веб-квесті.

6. Керівництво до дій (як організувати і представити зібрану інформацію), яке може бути представлена у вигляді направляючих запитань, котрі організують навчальну роботу (наприклад, пов'язаних із визначенням часових рамок, загальною концепцією, рекомендаціями з використання електронних джерел, виставленням "заготовок" веб-сторінок тощо).

7. Висновок, де підсумовується досвід, який буде отриманий учасниками під час самостійної роботи над веб-квестом. Іноді корисно на завершення включити риторичні запитання, що стимулюють активність студентів продовжити свої дослідження в подальшому.

Наведемо приклад Веб-квесту, що виконується студентами під час вивчення дисципліни «Комп'ютерна графіка», який розроблений Латиповою О. В., за адресою: <http://www.aeronatc.ru/latypova/webkvest.html>

				
Головна	Веб-квест	Хто ти?	Джерела	Растрова графіка
<p>Рис.1. Веб-квест із теорії кольору</p> <p>Світ – це колір і все, що ми бачимо, ми бачимо за допомогою кольору і завдяки кольору. Колір має не тільки інформаційну, але й емоційну складову. Людське око – дуже тонкий інструмент, але, на жаль, сприйняття кольору суб'єктивно. Дуже важко переказати іншій людині своє відчуття кольору. Колір можна тільки бачити. Всі ми, хоч один раз в житті бачили, милувалися і відчували особливі почуття і хвилювання перед таким явищем природи, як веселка. Ці почуття, які ми відчуваємо, не можна ні переказати, ні передати іншій людині. Це ми визначаємо одним словом: «Дивись!».</p> <p>Однак що таке колір? Звідки він з'являється, з чого складається? У чому полягає особливість кольору як одного з найбільш сильних засобів інформаційного, емоційного і естетичного впливу? Чи існують і якщо існують, то які закономірності сприйняття кольору?</p> <p>Ми всі дуже чутливі до кольору, а наші очі – потужний інструмент для порівняння відтінків. Емоційну і підсвідому важливість кольору в нашому світі заперечувати неможливо. Для фотореставратора чутливість до кольору особливо необхідна: адже результати друку можуть бути посередніми, а можуть повністю освіжити пам'ять замовника. А сайт, який дратує вас кольоровою гамою, ви покинете зразу ж, або навпаки будите постійним передплатником.</p> <p>Комп'ютерна графіка дозволить вам (студентам спеціальності «Реклама» та «Дизайн») з точки зору інформаційних технологій познайомитися з теорією кольору. У процесі навчання ви набуваєте різних компетенцій, професійних навичок. У кожного виникають ті чи інші переваги. Визначте для себе роль (професію), чим би цікаво вам було зайнятися і вивчіть теорію кольору з цієї точки зору. Вибір колірної моделі виправдовується лише сферою застосування.</p> <p>Завдання:</p> <p>Вам необхідно обрати для себе роль (професію), з точки зору якої ви будете розглядати теорію кольору у своїй професійній діяльності з використанням інформаційних технологій. Для цього вам необхідно познайомитися з колірними моделями: RGB, CMYK, HSB, LAB, Index Color, Grayscale, безпечна палітра.</p> <p>Обґрунтувати вибір колірної моделі, стосовно професійної діяльності на основі опрацьованих джерел в мережі Інтернет. Описати колірну модель.</p> <p>Створити звіт, який повинен бути представлений у формі текстового документа. Вимоги до оформлення: шрифт Times New Roman, кегль 12, міжрядковий інтервал 1.5.</p>				

Наведемо інший приклад Веб-квесту, що виконують студенти, які вивчають дисципліну «Інформатика»:

Веб -квест
Операційні системи

Головна Ролі Критерії оцінки Висновки

Головна
Ролі
Історик
Програміст
Користувачі
MS Windows
Mac OS
Linux | Unix
Критерії
Підсумки

Ваша колега купила комп'ютер. Їй необхідно встановити операційну систему (ОС) на комп'ютері, але вона не розбирається в цьому. Вам необхідно допомогти розібратися в історії створення та видах операційних систем, щоб установити на комп'ютері найкращу ОС. Для цього необхідно вибрати роль і виконати певне завдання. Результати роботи необхідно оформити у вигляді html-сторінки і захистити в аудиторії. З метою оформлення своєї роботи ви можете скористатися шаблоном. Перед виконанням завдання обов'язково ознайомтеся з критеріями оцінок.

Рис. 2. Приклад Веб-квесту, що виконують студенти, які вивчають дисципліну «Інформатика»

Зразки Веб-квестів можна знайти в мережі Інтернет за такими адресами:

1. <http://stihii-4.narod.ru> – Створення електронного посібника (для викладачів).
2. <http://docurs.narod.ru> – Створення електронного навчального курсу.
3. <http://www.ignatova-e-n.narod.ru> – Навчальний Веб-квест «Операційні системи і середовища».
4. <http://school-sector.relarn.ru/web-quests/Trenie-Quest/main.htm> – Веб-квест для вивчення теми «Сила тертя».
5. <http://school-sector.relarn.ru/web-quests/Trenie-Quest/main.htm> – Веб-квест для вивчення теми «Магнітне поле».

Кожний веб-квест, використовуючи інформаційні ресурси Інтернет і інтегруючи їх у навчальний процес, допомагає ефективно вирішувати цілу низку практичних завдань:

- учасник Веб-квесту навчається виходити за межі змісту та форм подання навчального матеріалу викладачем;
- створює можливість розвитку навичок спілкування в Інтернеті, тим самим реалізує основну функцію-комунікативну;
- Веб-квест підтримує навчання на рівні мислення, аналізу, синтезу та оцінки;

- учасник Веб-квесту одержує додаткову можливість професійної експертизи своїх творчих здібностей та вмінь;
- учасник Веб-квесту вчиться використовувати інформаційний простір мережі Інтернет для розширення сфери своєї творчої діяльності;
- підвищується мотивація студентів до вивчення дисципліни, з одного боку, і до використання комп'ютерних технологій у навчальній діяльності, з іншого.

У процесі роботи над веб-квестом розвиваються такі компетенції студентів:

- використання інформаційних технологій для вирішення професійних завдань;
- самонавчання та самоорганізація;
- навички командного розв'язання проблем;
- уміння знаходити кілька способів розв'язання проблемної ситуації;
- навички публічних виступів.

Для викладачів використання Інтернет-ресурсів, Веб-квестів має такі переваги:

- Веб-квести надають викладачу зразок щодо проведення проектної роботи в межах традиційної системи навчання;
- модель роботи з Веб-квестами сприяє співпраці величезної кількості викладачів із різних країн у мережі Інтернет;
- використання розміщених шаблонів у мережі Інтернет, що можуть бути корисними для студентів і викладачів із метою створення власних Веб-квестів;
- викладач має можливість надати студентам список сайтів, що можуть бути використані в процесі виконання проекту, відповідно відбувається значна економія часу.

Поряд із цим зазначимо і низку проблем:

- для виконання Веб-квесту всі студенти повинні мати доступ до мережі Інтернет;
- робота за технологією Веб-квест вимагає від студентів певного рівня володіння ІКТ;
- якість Інтернету впливає на обмеженість доступу до різних Інтернет-джерел;
- необхідність адаптування Веб-квестів, що розміщені в мережі Інтернет до конкретних умов навчання.

У процесі складання Веб-квесту можна використовувати такі посилання:

Концепція технології Веб-квестів:

www.ozline.com/webquest/intro.html – легка для розуміння, змістовна стаття, що розвіює міфи про Інтернет, дає зрозуміле обґрунтування використання технології Веб-квестів;

www.ozline.com/webquest/necc98.htm – огляд Веб-квестів;

<http://edweb.sdsu.edu/people/bdodde/webquest/duildingblogs.html> – пояснення змісту кожної комірки Веб-квеста.

Сайти Веб-квестів:

<http://edweb.sdsu.edu/webquest> – сторінка державного університету Сан-Дієго, один із кращих сайтів для початку знайомства з технологією Веб-квест;

www.learning.worcestershire.gov.uk/WebQuest/inex.htm – британський сайт Веб-квестів;

www.ozline.com/learning – австралійський погляд на Веб-квести;

www.education-world.com/a_tech/tech011.shtml – американський сайт, на якому можна знайти статті зі створення Веб-квестів з освітньою метою.

Наведемо адреси шаблонів і інструкцій для створення Веб-квестів:

<http://edweb.sdsu.edu/webquest/templates/lesson-template.htm> – покрокові інструкції, що зведені в шаблон, полегшують створення власного Веб-квеста;

<http://edweb.sdsu.edu/webquest/Process/webQuestDesignProcess.html> – таблиця з поясненнями кожного етапу створення Веб-квесту;

<http://edweb.sdsu.edu/webquest/Lesson> – список шаблонів різних типів Веб-квестів.

Завдання для Веб-квестів:

<http://edweb.sdsu.edu/webquest/taskonomy.html> – опис різноманітних типів завдань для Веб-квестів із зразком.

Поради щодо використання пошукових систем:

www.education-world.com/a_tech/tech011/shtml – опис пошукових систем для викладачів і студентів;

<http://edweb.sdsu.edu/webquest/serching/sevensteps.html> – інструкції з ефективного використання пошукових систем.

Висновки. Здійснення самостійної роботи студентів із використанням Інтернет-ресурсів сприяє формуванню самостійності студентів, засвоєнню знань, формуванню вмінь, навичок за умови запровадження інтеграції традиційних та ІКТ-технологій навчання.

Ефективність використання Інтернет-ресурсів у багатьох випадках залежить від рівня володіння ІКТ студентами, успішного розв'язання задач методичного характеру.

Перспективи подальших досліджень. Подальше використання ІКТ та Інтернет-ресурсів дозволить організувати самостійну роботу студентів, активізувати їхню пізнавальну діяльність щодо одержання якісної освіти.

Список використаних джерел

1. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – К. : Либідь, 1997. – 376 с.
2. Кадемія М. Ю. Інформаційно-комунікаційні технології навчання : термінологічний словник / М. Ю. Кадемія. – Л. : Сполом, 2009. – 260 с.
3. Кадемія М. Ю. Інноваційні технології навчання : словник-госарій / М. Ю. Кадемія, М. М. Козяр, Т. Є. Рак. – Л. : Вид-во ЛДУ БЖД, 2011. – 156 с.

Кадемія М. Ю.

Використання ресурсів Інтернету в самостійній роботі студентів

Розглянуто проблему організації самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів з використанням ресурсів Інтернет і проектної технології навчання Веб-квест, їх переваги та проблеми, шляхи їх подолання.

Ключові слова: Веб-квест, відкрите навчання, Інтернет, електронне навчання, самостійна робота студентів.

Кадемія М. Е.

Использование ресурсов интернета в самостоятельной работе студентов

Рассмотрена проблема организации самостоятельной работы студентов высших учебных заведений с использованием ресурсов Интернет, а также проектной технологии обучения Веб-квест, их преимущества и проблемы, пути их преодоления.

Ключевые слова: Веб-квест, Интернет, электронное обучение, открытое обучение, самостоятельная работа студентов.

М. Kademiya

Use of the Internet Resources in Students' Independent Work

The paper considers the organizational problems of Higher School students' independent work with the use of the Internet resources and Web-quest learning project technology, their advantages, disadvantages and possible ways of their overcoming.

Key words: Web-quest, the Internet, electronic learning, students' independent work.

Стаття надійшла до редакції 12.04.2012 р.